

KOMMUNSTYRELSEN
SKOLROTELN

STOCKHOLMS STAD
UTBILDNINGSNÄMNDEN

2008 -10- 24
Dnr 08-401/4134

DNR: 321-1949/2008
DATUM: 2008-10-24

Till berörd remissinstans

ANGÅENDE REMISSEN OM STOCKHOLMS STADS FÖRSKOLEPLAN, EN FÖRSKOLA I VÄRLDSKLASS

Detta gäller remissvar på "Stockholms stads förskoleplan, en förskola i världsklass"

Dnr: 321-1949/2008

Remisstiden sträcker sig till den 19 december 2008, vilket vi ber er respektera. Om det av några skäl inte är möjligt för er att inkomma med svar inom utsatt tid måste en kontakt tas med den för ärendet ansvariga personen på roteln.

Ansvarig handläggare/borgarradssekreterare på Skolroteln är Åsa Härkegård, tfn 08-508 29 162.

Remissvar skickas till:

- Skolroteln i **digital form (word/excel)**. Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik. Ex: KS 314-331-2004
- KF/KS kansli i **pappersform**.

Adresserna är följande:

Rotelns e-post: RIV-remissvar (GroupWise) eller
RIV-remissvar@stadshuset.stockholm.se

KF/KS kansli, Stadshuset, 105 35 STOCKHOLM

Med vänliga hälsningar

Skolroteln

Remitteringsmapp

Ärende: Stockholms stads förskoleplan, en förskola i världsklass

Inkom till KF/KS kansli den 22 oktober 2008

Behandling i övrigt:

För yttrande senast: 19 december 2008

Stadsdelsnämnderna

Rinkeby-Kista
Spånga-Tensta
Hässelby-Vällingby
Bromma
Kungsholmen
Norrmalm
Östermalm
Södermalm
Enskede-Årsta-Vantör
Skarpnäck
Farsta
Älvsjö
Hägersten-Liljeholmen
Skärholmen

Facknämnderna

Utbildningsnämnden
Kulturnämnden

Övriga

Kommunal
Läraryrket
SEFIF
Vittra
Pysslingen

Handläggare: Anders Nilfjord
Telefon: 08-508 29 288

Till
Kommunstyrelsen

Stockholms stads förskoleplan - en förskola i världsklass

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Förslag till förskoleplan antas i enlighet med vad som anförs i
stadsledningskontorets tjänsteutlåtande

Irene Lundquist Svenonius
Stadsdirektör

Gunnar Björkman
Biträdande stadsdirektör

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2007 att en ny förskoleplan ska tas fram för Stockholms stad.

Ärendet

Syftet med förskoleplanen är att den ska fungera som planeringsunderlag för verksamheten i stadens förskolor. Förskoleplanen innehåller övergripande överväganden hur staden vill styra förskoleverksamhet på sikt. Här avses hur den utvecklas och vilken inriktning staden vill ge förskolan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets finansavdelning i samarbete med utbildningsförvaltningen.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Förskoleplanen är tillsammans med skolplanen en helhet för utbildningssystemet i Stockholms stad. Tillsammans med de nationella styrdokumenterna är den styrande

för stadens nämnder och förskolor i arbetet med att utveckla verksamheten. Planen omfattar såväl kommunal som enskilt driven förskola och ska så långt möjligt vägleda även familjedaghem och öppen förskola.

Förskolan ska lägga grunden till ett livslångt lärande och vara rolig, stimulerande, trygg och utmanande, full av möjligheter. Den ska aktivt bidra till jämställdhet och ta tillvara mångfaldens möjligheter. Förskolan ska medverka i barns fostran, men inte överta föräldrars ansvar.

Förskolechefers och pedagogers engagemang, ledarskap och utbildning är förutsättningar för en förskola i världsklass. En förutsättning för en förskola av god kvalitet är medarbetare med hög kompetens, där fortbildning och kompetensutveckling är en del i ett pedagogiskt utvecklingsarbete.

Kommunfullmäktige fastställer budgeten för staden. Stadsledningskontoret vill understryka att budgeten är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. Övriga styrdokument, som förskoleplanen, har att förhålla sig till detta. I budgeten fastställs indikatorer som mäter måluppfyllelsen och aktiviteter som ska bidra till att kommunfullmäktiges mål uppfylls.

Stadsledningskontoret föreslår därför kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta om ny förskoleplan i enlighet med vad som framgår av bilaga 1.

Bilagor

1. Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass

Stockholms stads förskoleplan - en förskola i världsklass

1 Inledning

Förskolan ska lägga grunden till ett livslångt lärande och vara rolig, stimulerande, trygg och utmanande, full av möjligheter. Tiden i förskolan ska vara en tid av lustfyllt lärande och utgångspunkten ska vara varje barns förmågor, lust och vilja att lära. Verksamheten ska ge goda förutsättningar för lärande, tron på den egna förmågan och bejaka barnen som individer.

Förskolan ska aktivt bidra till jämställdhet och ta tillvara mångfaldens möjligheter. Den ska vidare stärka barnets identitet och självkänsla.

Förskolor ska samarbeta med föräldrarna och vara ett stöd för familjerna i deras ansvar att ge varje barn möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Förskolan ska ge alla barn och föräldrar möjligheten att vara delaktiga, påverka och ta ansvar. Förskolan ska medverka i barns fostran, men inte överta föräldrars ansvar.

Förskoleplanen är tillsammans med skolplanen en helhet för utbildningssystemet i Stockholms stad. Tillsammans med de nationella styrdokumenterna är den styrande för stadens nämnder och förskolor i arbetet med att utveckla verksamheten. Planen omfattar såväl kommunal som enskilt driven förskola och ska så långt möjligt vägleda även familjedaghem och öppen förskola.

Förskoleplanen ingår som en del i bedömningen av kvalitetskravet vid tillståndsprovning och vid tillsyn – inspektion av enskilt drivna förskolor och så långt möjligt familjedaghem.

Den politiska uppgiften är att sätta upp mål för verksamheten och utvärdera att de nås. Utifrån läroplanen och förskoleplanen är uppdraget för varje förskola att forma en verksamhet som möter barns behov.

Förskolechefers och pedagogers engagemang, ledarskap och utbildning är förutsättningar för en förskola i världsklass.

2 Lärande och utveckling i fokus

En förskola i världsklass kräver fokus på hur barn lär och på att skapa tillit hos barn för den egna förmågan att lära. De erfarenheter barn får i förskolan påverkar deras föreställningar om sig själva som individer och inställningen till lärande och till omvärlden.

Medarbetarnas förhållnings- och arbetssätt ska skapa förutsättningar för en positiv självbild hos barnet som en tänkande, lärande och skapande människa.

Utveckling och lärande

Lek, lärande, kreativitet och omsorg är en helhet. Utmärkande för förskolan är leken och de nära relationerna mellan barn och mellan barn och vuxna. I leken utvecklar barn kommunikativ- och social kompetens och empatisk förmåga. När barn leker prövar de sina tankar och hypoteser, tolkar sina upplevelser och ger dem innehåll. Leken ger kunskap och erfarenheter, skapar mening och sammanhang.

Barn kommer till förskolan med erfarenheter och kunskaper, som förskolan ska stödja och utmana barnet att utveckla. Varje barns självförtroende, nyfikenhet och lust är drivkraften för lärandet. Barn lär genom att utforska sin omvärld, bli utmanade i sina tankar och i mötet med andra.

Förskolan ska se möjligheterna hos varje barn och utgå från att varje barn är kompetent, nyfiskt, kreativt med lust att lära. Den ska även betona vikten av att lära i samspel med andra barn och vuxna. Arbetssätt ska medvetet och aktivt utmana barnens lärande och stimulera barnen i att utveckla verktyg för fortsatt lärande.

Ett språkutvecklande arbetssätt

Ett föränderligt samhälle ställer höga krav på kommunikativ förmåga och förmåga att behärska det svenska språket. Arbetet med barns språkutveckling ska utgå från barnets individuella förutsättningar och behov.

Barn lär sig språk och utvecklar begrepp genom samspel med andra, genom att sätta ord på egna upplevelser och genom att använda språket som redskap för tänkande, för kommunikation och kunskapsutveckling. Språket skapar gemensamma referensramar.

Varje barn ska utveckla sin språkliga medvetenhet, ett rikt och nyanserat talspråk-intresse för skriftspråk och förståelse av symboler. Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion.

Barn med svenska som andraspråk

För barn med annat modersmål än svenska ska förskolan tillsammans med föräldrarna lägga grunden till flerspråkighet.

Förskolan ska medverka till att utveckla flerspråkighet hos barn som har svenska som sitt andraspråk. Det innebär att aktivt stödja modersmålet och att utveckla andraspråket, svenskan, inom ramen för förskolan ordinarie verksamhet. Utgångspunkten är en kartläggning och analys av barnets språk- och kunskapsutveckling. Dialogen med föräldrarna är av stor vikt och utgår ifrån modersmålet centrala roll för barnets hela språkutveckling.

Kreativitet och skapande

Barnets förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former ska uppmuntras och utvecklas. Bild, sång, musik, dans, drama, rytmik, rörelse är några viktiga uttrycksformer för att utveckla barnets förmåga till kommunikation. Förskolan ska medverka till att barn blir delaktiga i kulturarvet och kultur ska vara en integrerad del i förskolans verksamhet. Barnet ska få kulturella upplevelser och möjlighet att utveckla olika uttryckssätt - sin skapande förmåga.

Matematik, natur

Förskolan ska erbjuda en verksamhet där barns nyfikenhet och lust att utforska matematik och naturvetenskap utmanas. Varje barn ska få utveckla sin förståelse för matematik och grundläggande logiska begrepp. Utifrån naturvetenskap ska barnen få möjlighet att utveckla förståelse för sin egen delaktighet i naturens kretslopp och för enkla naturvetenskapliga fenomen.

Rum för möten, lek och lärande

Rummets utformning både inom- och utomhus har stor betydelse för möjligheten till möten mellan barn och vuxna och för kvaliteten i den pedagogiska verksamheten. Den fysiska miljön ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Den ska ge barn möjlighet att utveckla sitt skapande och alla sina uttryckssätt. Miljön ska inbjuda till och synliggöra barns aktiva lärande. Utevistelse är en viktig del för barnens utveckling och hälsa. Miljön både i förskolan och i dess närområde ger möjligt till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse.

Förskolan i samverkan med grundskolan

Förskolan och grundskolan (inklusive förskoleklassen) har ett gemensamt ansvar för det livslånga lärandet, för barns fostran, utveckling och lärande. Detta är en förutsättning för att en helhetssyn och gemensam barn- och kunskapssyn utvecklas.

Vid övergången från förskola till skola ska barnet stå i centrum. Överlämnandesamtalet mellan förskola och skola ska innefatta en dokumentation av förskolans pedagogiska arbete under barnets förskoletid. För barn med särskilda behov är det angeläget att övergången mellan förskola och skola organiseras väl. Föräldrar har ansvaret för att informera skolan om det egna barnet vid övergången.

3 Värderingar och trygghet

Förskolan ska genomsyras av ett demokratiskt förhållningssätt, såväl i arbetsformer, som i omsorg, fostran och lärande. Barn ska mötas med respekt och därmed få den tillit som krävs för att utveckla demokratiska värden. Öppenhet, respekt och omsorg om det enskilda barnet ska präglade förskolan. Flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att pröva och utveckla sina förmågor och intressen.

Förskolans miljö ska vara sådan att ett klimat av trygghet och tillit mellan pedagoger och barn och mellan barnen skapas. För att alla barn ska våga utforska och ta till sig kunskap är det viktigt med en lugn och trygg miljö. Inget barn ska i förskolan utsättas för diskriminering eller för kränkande behandling. Alla förskolor ska aktivt arbeta utifrån en plan om likabehandling,

Olikhet som tillgång

Barn i förskolan har olika bakgrund, tankar, förutsättningar och erfarenheter. Förskolans uppgift är att ge möjlighet till stimulerande möten. Nyfikenheten och lusten i mötet utvecklar barns empati. Olika heterna är en tillgång i det pedagogiska arbetet. Medarbetarnas förhållningssätt och kunskap om ett interkulturellt arbetssätt är viktig för att förskolan ska kunna bidra till att barn med utländsk bakgrund får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet.

Barn som behöver mer hjälp och stöd i sin utveckling än andra ska garanteras det och insatserna ska sättas in så tidigt som möjligt. Detta ska ske i dialog med föräldrarna och utformas så att det på bästa sätt stärker barnet och främjar integration i gruppen.

Barns inflytande

Barn ska utifrån sin förmåga ha inflytande över och vara delaktiga i utformningen av förskolans miljö och verksamhet. Förskolans arbetsformer och förhållningssätt ska medverka till att varje barn i förskolan utvecklar demokratisk kompetens.

Förskolan och hemmet

Förskolan ska präglas av ömsesidighet i ansvaret mellan föräldrar och förskola och respekt för föräldrars erfarenheter. Föräldrar ska få en helhetsuppfattning om barnets förskoletid och ges möjlighet till olika former av inflytande. Alla föräldrar ska få vetskap om mål och åtagande för verksamheten och hur det egna barnet utvecklas samt om åtaganden nås. Varje förälder ska under hela förskoletiden aktivt kunna samverka om sitt barns allsidiga utveckling. Utvecklingssamtal ska genomföras regelbundet och baseras på den dokumentation och utvärdering som förskolan gör. Det ska beskriva på vilket sätt förskolans arbete bidrar till barnets utveckling och trivsel.

4 Styrning och ledning

Ansvar för verksamheten

Kommunfullmäktige i Stockholms stad har det övergripande ansvaret för stadens förskolor och fastställer i budgeten förutsättningarna genom mål för verksamheten och resurstilldelning. Stadsdelsnämnden fastställer de lokala förutsättningarna och förskolechefen ansvarar för ledning av förskolan. I en målstyrd verksamhet är det pedagoger och förskolechefer som ska avgöra hur målen ska nås.

Pedagogiskt ledarskap

En kvalitativ utveckling av förskolan kräver ett pedagogiskt ledarskap, som skapar förutsättningar för den pedagogiska verksamheten att arbeta mot uppställda mål och skapa förutsättningar för ett systematiskt kvalitetsarbete. Pedagogiskt ledarskap avser både förskolechefer och förskollärare. Förskollärarna medverkar till att initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet i förskolan.

Det är förskolechefens ansvar att leda, organisera, utveckla och utvärdera förskolans verksamhet. Särskilda satsningar ska göras för att stärka förskolecheferna i deras arbete.

Pedagogerna är barnens viktigaste resurs

En förutsättning för en förskola av god kvalitet är medarbetare med hög kompetens, där fortbildning och kompetensutveckling är en del i ett pedagogiskt utvecklingsarbete. Alla medarbetare ska kontinuerligt ges möjlighet till dialog och reflektion om sitt arbete och resultaten av arbetet i relation till uppställda mål och åtaganden. Det pedagogiska arbetet i verksamheten utifrån målen i förskolans läroplan och förskoleplan samt uppföljning och utveckling ska organiseras så att det leds av förskollärare. Andelen förskollärare ska öka.

Barngruppen

Barngruppens storlek och sammansättning är ett pedagogiskt redskap och kan variera under dagen. I vissa aktiviteter är gruppen stor i andra består den av bara några få barn. Åldersmässigt och organisatoriskt finns i förskolan en rad olika gruppsammansättningar. Barngruppens sammansättning ska anpassas utifrån barnens och gruppens förutsättningar.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning ska ske av de nationella målen och kommunfullmäktiges mål. Detta sker enligt stadens integrerade ledningssystem (ILS) i samband med stadens budgetuppföljning, verksamhetsberättelse och i verksamheternas kvalitetsredovisningar. Verksamheten ska planeras, dokumenteras, utvärderas, utvecklas och analyseras i förhållande till sina mål och åtaganden. Kvalitetsarbete i förskolan ska kännetecknas av systematik, där arbetet tar sin utgångspunkt i en beskrivning av nuläge, mål för verksamheten, uppföljning och utvärdering, analys och bedömning av resultat, utvecklingsåtgärder och nya mål.

Pedagogisk dokumentation

Pedagogisk dokumentation är ett redskap för att kontinuerligt följa upp och utveckla verksamheten. Genom pedagogisk dokumentation synliggörs arbetet och lärandet i förskolan. Den ger barn och pedagoger underlag för att reflektera över lärandet och utvecklingen. Den kan även bli ett stöd i självvärdering och vara en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Föräldrarna får genom dokumentationen ett redskap för att kunna följa lärprocesser hos sina barn.

Informationsteknologi

Informationstekniken skapar förutsättningar för lärande och kommunikation. IT är en viktig drivkraft i förändring och utveckling av framtidens förskola och skapar även stora möjligheter till ökad kommunikation mellan pedagoger och föräldrar samt mellan olika förskolor. I Stockholms förskolor har ett välutvecklat IT-stöd en given plats.

Valfrihet och mångfald

Ett varierat utbud av förskolor, både kommunala och enskilt drivna, ger föräldrar möjligheter till ett aktivt val. En mångfald av verksamhet innebär en utmaning för förskolorna att ständigt utvecklas. Lika villkor ska råda för både kommunalt- och enskilt driven verksamhet. Föräldrars val och önskemål ska styra inriktningen och utbudet av förskolor.

Kvalitetssystem i Stockholms stad

Kommunfullmäktige fastställer budgeten för staden. Budgeten är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. Övriga styrdokument, som förskoleplanen, har att förhålla sig till detta. I budgeten fastställs indikatorer som mäter måluppfyllelsen och aktiviteter som ska bidra till att kommunfullmäktiges mål uppfylls.

I kvalitetssystemet för de pedagogiska verksamheterna ingår kvalitetsredovisning, inspektion, brukarundersökningar och verksamheternas självvärdering.

I förskolans årliga kvalitetsredovisning redovisas resultat, resultatanalys, slutsatser och utvecklingsområden. Stadsdelsnämnderna sammanställer redovisningen med förslag till utvecklingsområden för förskolan. Utbildningsnämnden upprättar stadens kvalitetsredovisning för alla skolformer på uppdrag av kommunfullmäktige.

Stadens skolinspektion har i uppdrag är att bedöma förskoleverksamhetens måluppfyllelse utifrån kommunala och nationella styrdokument.